

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-04

Diarienummer N165-0041/25

Handläggare

Anna Vinge, Henrik Hellström

Telefon: 031-3664079

E-post: anna.vinge@socialsydvast.goteborg.se,

henrik.hellstrom@socialsydvast.goteborg.se

Remissvar Ändring av översiktsplan för Göteborg, samråd

Förslag till beslut

I socialnämnd Sydväst

1. Socialnämnd Sydväst tillstyrker ändring av översiktsplan för Göteborg i samrådskedet.
2. Socialförvaltningen Sydväst översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsbyggnadsnämnden.
3. Paragrafen förklaras omedelbar justerad

Sammanfattning

Stadsbyggnadsförvaltningen har begärt socialförvaltningen Sydvästs yttrande över ändring av översiktsplan för Göteborg. Syftet med ändringen av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Förvaltningen ställer sig generellt positiv till ändringarna i översiktsplanen för södra Askim och de olika tematiska avsnitten men med några tillägg och förslag på justeringar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte gjort någon bedömning utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte gjort någon bedömning utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen anser att förslagen till ändringar är positiv i flera delar. Det är dock några delar där förslagen till ändring kan ändras så att det ännu tydligare bidrar till att de sociala perspektiven stärks.

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån ett barnperspektiv.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 19 mars 2023.

Bilagor

1. Förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg, inklusive markanvändningskarta, diarienummer Stadsbyggnadsförvaltningen SBF 2024-00784. Se digital länk: goteborg.se/planochbyggprojekt

Ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har begärt socialförvaltningen Sydvästs yttrande över ändring av översiktsplan för Göteborg. Samrådstiden pågår mellan 8 januari – 25 mars 2025. Socialförvaltningen Sydväst har fått förlängd svarstid till den 27 mars.

Beskrivning av ärendet

Stadsbyggnadsnämnden beslutade i december 2024 att genomföra samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg.

Syftet med ändringen av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering.

Ändringen omfattar en fördjupning för området Södra älvstranden med syfte att möjliggöra stadsutveckling genom utvidgning av innerstaden med traditionell kvartersstad. Fördjupningarna för Mölndalsåns dalgång och för södra Askim ska enligt förslaget arbetas in i översiktsplanen. Vidare innebär förslaget till ändring tematiska tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, energiproduktion och energilagring, klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur. Förslaget innehåller även några mindre ändringar.

Södra Askim

Fördjupning av Södra Askim ska enligt förslaget arbetas in i översiktsplanen. Syftet med inarbetningen av fördjupningarna är att skapa en ökad tydlighet och för att ta bort de delar av dessa fördjupningar som inte längre är aktuella. Tidigare fördjupad översiktsplan för Södra Askim tas bort, och gäller därmed inte längre.

Föreslagna ändringar för fördjupningen består bland annat av en ny beskrivning av tyngdpunkt Nya Hovås, samt att Nya Hovås i översiktsplanen byter namn till Sandås.

Utbyggnadsområdena i Svindal och Gatersered finns med i översiktsplanen som planeringsreserver. Syftet med planeringsreserver är att inte bygga bort en möjlig framtida potential genom att undvika enstaka bebyggelse. Samtidigt som fördjupningen för södra Askim utgår föreslås Svindal och Gatersered ligga kvar som planeringsreserver. Detta innebär en ökad tydlighet kring vad som gäller för dessa områden, det vill säga att en utveckling kan bli aktuell först på mycket lång sikt. Om det blir aktuellt att påbörja planering av planeringsreserverna kommer det krävas ändring av översiktsplanen med tillhörande miljöbedömning.

I fördjupningen för södra Askim finns utpekade punkter för närservice (Billdals centrum, Lindåsmotet och Svindal). Dessa punkter kommer inte finnas med i översiktsplanens markanvändningskarta, men det allmänna behovet av att tillskapa servicenoder i södra Askim kommer att stå kvar i texten för översiktsplanen.

Några viktiga gång- och cykelstråk i fördjupningen för södra Askim föreslås lyftas in i översiktsplanen, då det redan på kort sikt finns behov av att utveckla öst-västliga kopplingar. Delar av dessa stråk är befintliga, andra delar saknas eller är inte under kommunal förvaltning.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Uppdraget att ta fram detta tillägg gavs av kommunfullmäktige 2022-12-08. Ändringen syftar till att visa hur jordbruksmarken ska användas och prioriteras i förhållande till andra samhällsintressen för att långsiktigt stärka livsmedelsförsörjningen i Göteborg.

Energiproduktion och energilagring

Uppdraget att ta fram detta tillägg gavs i kommunfullmäktiges budget 2023. Tillägget syftar till att ge förutsättningar att hantera omställningen till ett fossilfritt samhälle, genom rekommendationer kring mark- och vattenanvändning för att underlätta lokal produktion av förnybar energi och utveckla möjligheter för energilagring.

Klimatanpassning

Klimatanpassning blir ett nytt tematiskt kapitel som läggs till översiktsplanen. Kapitlet baseras på översiktsplanen nuvarande inriktningar för klimatanpassning samt tillägget för översvämningsrisker.

Ändringarna består till exempel av ett förtydligande kring beskrivning av kategorierna för samhällsviktig anläggning och anläggning för samhällsservice. Ett större fokus läggs också på planering för varmare stad utifrån att kunskapsläget har ökat.

Mobilitet och infrastruktur

Ändringar och kompletteringar gällande styrning av parkering och delningstjänster samt kring hur fyrstegsprincipen ska tillämpas. Kompletteras med en ny inriktning för färdmedelsfördelning i linje med Göteborg stads mål för minskad klimatpåverkan, samt ett förtydligande gällande funktioner och kvaliteter för cykelplanering.

Strategin *tillförlitlig framkomlighet för godstransporter* kompletteras med nya och ändrade inriktningar för godstransporter.

Riksintressen

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska översiktsplanen visa hur riksintressen tillgodoses. Vid framtagandet och ändring av en översiktsplan har kommunen möjlighet att i dialog med länsstyrelsen både ifrågasätta och ytterligare fördjupa och konkretisera anspråken som pekats ut.

Övriga ändringar

Ändrade reservat och utbredningsområden för kommunikation

På översiktsplanens markanvändningskarta finns ett antal reservat och utredningsområden utpekade. Syftet med dessa är att synliggöra framtida behov av infrastruktur i form av väg

eller järnväg. Utpekandet i översiktsplanen innebär att hänsyn ska tas till reservatens läge och utbredning vid prövning av lov och då detaljplaner ska upprättas. Detta i sin tur innebär en begränsning för annan markanvändning. Några av dessa reservat och utredningsområden har utretts vidare efter det att översiktsplanen antogs vilket innebär att det nu finns möjlighet att minska deras omfattning och därmed möjliggöra för annan markanvändning.

Ett av de här reservaten är för framtida järnväg längs väg 158, och därefter i tunnel till Västlänken och Haga station. Mellan Järnbrottsmotet och Botaniska trädgården redovisar översiktsplanen tre alternativa, underjordiska korridorer, med ett ungefärligt läge. Förslag till ändring av översiktsplan innebär att korridor mitt utgår, längs med Dag Hammarskjöldsleden, medan korridor väst och öst kvarstår som alternativ tills vidare.

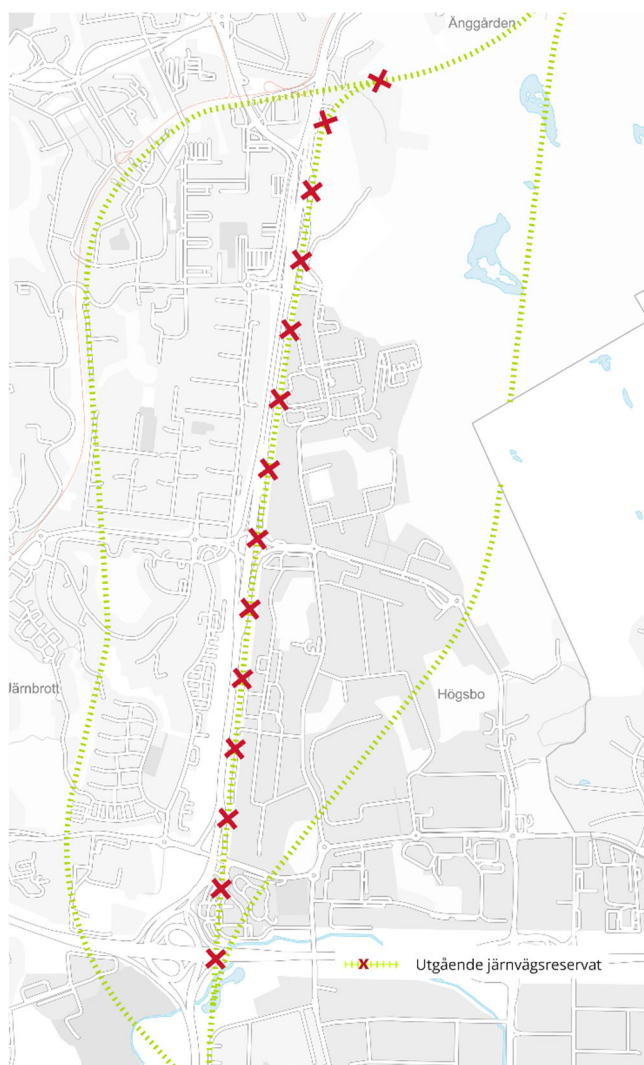

Bild 1. De tre olika föreslagna alternativen för järnvägskorridor mellan Järnbrottsmotet och Botaniska trädgården, där korridor mitt föreslås utgå som alternativ.

Stadsbyggnadsförvaltningens beskrivning till ställningstagandet:

”Efter det att översiktsplanen antogs (2022) har möjligheterna att välja bort något eller några av de alternativa järnvägskorridorerna utretts. I utredningen har de tre korridorerna analyserats utifrån stadsutvecklingsperspektiv, teknisk genomförbarhet och geotekniska förutsättningar. För stadsutvecklingspotential

identifierades skillnader mellan korridorerna. Korridor mitt bedöms ha störst potential att främja stadsutveckling, följt av korridor öst och därefter korridor väst.

Att anlägga järnväg i korridor mitt är dock i praktiken endast möjligt om det sker innan eller i samband med omvandlingen av Högsbo industriområde och omgestaltningen av Dag Hammarskjöldsleden till boulevard. Bedömningen är att denna omvandling kommer att påbörjas innan järnvägen skulle kunna byggas vilket medför att reservatet för korridor mitt inte bidrar till möjligheten att anlägga järnväg. Trots dess höga stadsutvecklingspotential föreslås därför att denna korridor tas bort från översiktsplanen.”

Förvaltningens bedömning

Socialförvaltningen Sydväst tillstyrker ändring av översiktsplan för Göteborg i samrådskedet, med hänvisning till de synpunkter som redovisas nedan.

Södra Askim

Sandås

Förvaltningen önskar att översiktsplanen tydligare beskriver varför det är en förutsättning att ramperna vid Brottkärrsmotet måste byggas om. Genom att bland annat beskriva konsekvenser och hur marken behöver användas för att uppnå uppsatta sociala mål med mera för stadsutvecklingen.

Ändringar markanvändningskarta

Det är positivt att ett framtida gång- och cykelstråk läggs till i markanvändningskarta. Förvaltningen vill lyfta att en ny sträckningen behöver tas fram i dialog med boende (om detta inte har gjorts) för att säkerställa användbarheten även för befintliga boende. Texten bör ändras så att det framgår att sträckningen är ett förslag och kan justeras i senare planering.

Översiktsplanen behöver peka ut fler delar av befintliga gång- och cykelnätet. Vissa sträckningar genom och runt Billdals park behöver ses över som ett led i att skapa ett attraktivt pendelcykelnät till fler målpunkter än bara utmed Säröbanan.

Sammanfattning av konsekvenser av ändringen

Förvaltningen önskar att det förtydligas i översiktsplanen hur många år som avses med *mycket lång sikt*, och även skriva till att uppskattad tidsangivelse kan bli längre eller kortare?

Att förtydliga vad som avses med *”Denna ändring bedöms inte påverka förutsättningarna att rymma Göteborgs befolkningsökning fram till 2050 inom översiktsplanens bebyggelseområden samt inom något av de utpekade utbredningsområdena”* vore bra. Är det utifrån att inte uppnå eller överskrida aktuell befolkningsprognos.

Det är positivt att *”Några viktiga gång- och cykelstråk i fördjupningen för södra Askim föreslås lyftas in i översiktsplanen”*, som att utveckla de öst-västliga kopplingarna. Det är viktigt att utveckla den infrastrukturen i den här delen av staden.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Förvaltningen önskar ett tillägg i översiktsplanen kring havet som odlingsplats. Göteborg har en testbädd som kallas "Flytevi", där det sker odling av musslor och alger.

Översiktsplanen bör likväl beskriva havet som en väsentlig resurs för att utveckla och säkra livsmedelsförsörjningen, samt att peka ut kustnära platser som är lämpliga för odling.

Det är positivt att *"En ny inriktning förtydligar att jordbruksmarken i första hand ska bevaras för kommande generationers möjlighet till livsmedelsförsörjning. Ändringen förtydligar innebörden av begreppet väsentligt samhällsintresse och när en utredning om alternativ lokalisering behöver göras. Syftet är att förtydliga när och på vilka grunder jordbruksmark får tas i anspråk för annan användning."* Förvaltningen vill att det förtydligas om detta kan innebära någon målkonflikt utifrån planeringsreserven i Svindal och Gatersered.

Jordbruksmark för en mer robust livsmedelsförsörjning

I meningen *"Jordbruksmarken är en ändlig resurs vars värden utgörs både av vad den kan ge oss i form av mat och djurfoder och av kulturmiljöer, upplevelsevärden och den biologiska mångfald som det öppna landskapet ger"*, lägg till att jordbruksmark även ger positiva ekosystemtjänster.

Områden där jordbruksmark kan ianspråktagas för annan användning

I meningen *"Med blandad stadsbebyggelse avses bostäder, kontor, samhällsservice, handel och andra anläggningar för service"*, lägg även till kultur- och idrottsanläggningar. Kultur- och idrottsanläggningar är båda viktigt att benämna eftersom specifik lokaliseringen är väsentlig för verksamhetens syfte och/eller det är ytkrävande. Därav måste det synliggöras och hanteras tidigt i stadsplaneringen.

En utvecklad beskrivning behövs till varför etablering av batterilager i dessa utredningsområden (Tuve) bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse.

Områden där jordbruksmark ska bevaras

Förvaltningen anser att meningen *"I undantagsfall får jordbruksmark inom kust och landsbygd och övriga grönområden tas i anspråk för skola/förskola om den kan lokaliseras i direkt anslutning till befintlig bebyggelse."*, behöver ändras och skärpas ytterligare. Planering av nya bostäder bör inte ske i dessa områden, så att jordbruksmark eller övriga grönområden inte behöver tas i anspråk. Bostadsbebyggelsen bör anpassas så att offentlig verksamhet kan byggas på redan exploaterad mark. Trots avsikten så anser förvaltningen att skrivning riskerar att öppna upp för en stadsplanering där vi kan ta grönområden i anspråk för offentlig verksamhet, på grund av att vi i tidigare skeden inte hanterat de ekologiska och sociala behoven på ett bättre sätt.

Klimatanpassning

Förvaltningen ser positivt på att det under avsnittet om att anpassa staden till ett varmare klimat, nämns att konsekvenserna av ett varmare klimat och fler värmeböljor framför allt kommer att ha stora konsekvenser för barn, äldre och sköra personer.

Förvaltningen ser att i beskrivningen av hur olika platser i staden kan upplevas olika vid värmeböljor behöver kompletteras. Utöver beskrivningen att temperaturen kan variera beroende på aspekter som utformning av bebyggelse, hårdgöringsgrad samt närhet till träd, grönska och vatten, ser förvaltningen att det kan behöva göras ytterligare lokala

beskrivningar av hur värmeböljor får konsekvenser i olika grad i olika delar av staden, vilket är viktigt att ta hänsyn till i kommande stadsutveckling. Exempelvis finns det studier som visar på att den högsta mediantemperaturen i områden med socioekonomiska utmaningar i staden på många platser är två grader högre än i områden med goda eller mycket goda ekonomiska förutsättningar (undantaget innerstaden).

Mobilitet och infrastruktur

Förvaltningen ser att det tillkommande diagrammet för trafikutvecklingen, antalet bilresor 2020–2050, behöver vara mer tydligt utformat med årtal.

I kapitlet beskrivs att områden med goda förutsättningar för ett hållbart resande behöver ta ett större ansvar för omställningen, att förutsättningarna för ett hållbar resande varierar i Göteborg men att potentialen i det korta tidsperspektivet är störst i delar av innerstaden och mellanstaden samt in- och utpendling med god tillgång till kollektivtrafik. Det beskrivs även att på längre sikt behöver nybyggnadsområden planeras för att bära ett större ansvar för förändringen av kommunens färdmedelsbeskrivning. Förvaltningen ser dock den här beskrivningen behöver kompletteras med en skrivelse kring att det hållbara resandet från ytterstaden och ytterområden behöver utvecklas och bidra till det hållbara resandet i det längre tidsperspektivet. Resandet från staden ytterområden behöver förändras och utvecklas för att bidra till det hållbara resandet i sin helhet, då bilinnehavet är högt i dessa områden vilket förutom utsläpp även bidrar till överbelastade trafikleder.

Förvaltningen ser positivt på att det uttrycks att det lokala cykelvägnätet behöver inventeras med särskilt fokus på barns möjligheter att cykla säkert och tryggt till skola och andra målpunkter. Förvaltningen ställer sig dock negativ till att det samlade stycket i den nuvarande versionen av översiktsplanen som beskriver de förutsättningar som behövs för att barn och unga ska kunna ta sig fram på egen hand genom att gå, cykla eller åka kollektivtrafik, inte längre finns med i ändringen av översiktsplanen. Förvaltningen ser att det även fortsättningsvis behöver finnas med en utförlig beskrivning av barns förutsättningar att kunna röra sig på ett trafiksäkert, tryggt, hållbart och självständigt sätt i stadsmiljön.

Stycket som avses är: "Barn och unga behöver kunna ta sig fram på egen hand, genom att gå, cykla eller använda kollektivtrafik. Förutom att ta sig till skolan, är det viktigt för barn och unga att kunna ta sig till fritidsaktiviteter på egen hand. Ett finmaskigt och tryggt cykelnät mellan olika målpunkter som gör att unga väljer att använda cykeln ger ökad folkhälsa och god vana att cykla även för framtiden. För fritidsresor som sker med kollektivtrafik är det viktigt att komma nära start och målpunkt. Busslinjer som är dragna som tvärlänkar med många hållplatser kan fylla en viktig roll för att tillgodose detta resande.

För att främja och underlätta resande till fots och med cykel behöver närmiljön utformas så att barn och unga har lätt att tolka den. I områden med många målpunkter för ungdomar behöver cykelinfrastrukturen utformas så att även barn kan förstå hur man ska agera."

Riksintressen

Kommunikationsanläggningar

Förvaltningen önskar en diskussion och helst ställningstagande i översiktsplanen kring stadens syn på riksintresse gods på väg, exempelvis gällande Västerleden. Där Göteborg behöver beskriva utmaningar och konflikter med riksintresset på grund av att det motverkar möjligheten till en god samhällsmiljö runt riksintresset och förstärker vägen som barriär. Utmaningarna blir tydligast i anslutning till socioekonomiskt sämre områden och polisens ”utsatta områden”, för att kunna öka tryggheten och minska brottslighet, utifrån kommunens ansvar. Här behöver översiktsplanen lyfta behovet av att riksintressen bättre behöver harmonisera med och främja de övergripande målen i Plan och bygglagen och socialtjänstlagen med flera politiska mål. Annars behöver det ske andra tydliga statliga satsningar för att främja en utveckling av områden där riksintresset skadar och/eller motverkar de sociala aspekterna.

Övriga ändringar

Gällande ändrade reservat för framtida järnväg längs med väg 158, ser förvaltningen att i framtida utredning och beslut kring de två olika kvarvarande reservaten för järnvägssträckningen behöver det genomföras väl utförda sociala konsekvensanalyser av de olika sträckningarna och tillkommande stationslägen.

Sociala konsekvenser

Ändra meningen ”*I en sammanhållen stad möter människor från olika sociala grupper varandra i vardagen, de korsar varandras stråk*”, så att det i stället står ”*I en sammanhållen stad möter människor från olika sociala grupper varandra i vardagen, så som i föreningslivet, på arbetsplatsen, lekplatsen eller i grönområdet, de korsar inte bara varandras stråk*.”. Detta för att förtydliga att det inte räcker att de korsar varandras stråk för att skapa en sammanhållen stad. Det behöver faktisk ske interaktion mellan människor för att det ska bli sammanhållning.

Det är positivt att det framhålls att ”*planeringen behöver ta hänsyn till och hantera effekten av barriären*”. Men det behöver även förtydligas att åtgärder behöver göras i planeringen för att minska på barriäreffekterna av ny järnväg.

Delaktighet, inflytande och lokal kunskap

Lagen bör ses som en miniminivå gällande delaktighet och inflytande. Att ge invånare och andra intressenter möjlighet att tycka till först i samrådsskede är inte tillräckligt för att ge invånare inflytande, anser förvaltningen. Här bör staden ha högre ambitioner för att säga att översiktsplanen bygger på delaktighet och inflytande från invånare.

Beslutet ska skickas till:

Stadsbyggnadsnämnden.

Lotta Wikström

Avdelningschef Stadsområde,
välfärd och fritid

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör